

سخن نخست

سردبیر

الف: بیداری اسلامی؛ نوعی باور فراگیر و تعمیم یافته، در میان مسلمانان است که زمینه‌ساز تحولات بنیادین سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در جهان اسلام گشته است. غالباً چنین نگرشی نخست از سوی روشن‌فکران و نخبگان جامعه مطرح و به تدریج، به لایه‌های زیرین جامعه ورود می‌یابد. بیداری اسلامی با مفاهیم مختلفی در ارتباط است از جمله؛ در زبان فارسی، واژه‌های: اصلاح فکر دینی، احیای دینی، اسلام‌گرایی و ...، در زبان عربی؛ الصحوة الاسلامیه، اليقظه الاسلامیه، الحركه الاسلامیه، البعث الاسلامی، التیار الاسلامی، و ... پیوند نزدیکی با بیداری اسلامی دارد و احیاناً مرادف آن محسوب می‌گردد.

ب: تعیین مبدأ و نقطه‌ی آغاز بیداری اسلامی، روشن نیست و شاید نتوان گفت جنبش بیداری اسلامی، از چه زمان و توسط چه فرد یا افرادی به وجود آمده است، لیکن می‌توان سید جمال الدین را بنیان‌گذار این حرکت در دوره‌ی معاصر به شمار آورد. مبارزات سید با غرب و تلاش‌های خستگی‌ناپذیر او در راستای بازگشت به هویت اسلامی، وی را به یگانه بنیان‌گذار نهضت اصلاح دینی و جنبش بیداری اسلامی در عصر جدید تبدیل کرد. سید با درک درست از مشکلات جهان اسلام، راهکارهای زیادی را برای برون رفت از آن، پیشنهاد نمود که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: بازگشت به قرآن و سنت به عنوان مبنای نو برای زندگی در دنیای جدید، مبارزه با استبداد داخلی و استعمار خارجی، اتحاد و هم‌بستگی درونی، ایجاد روحیه‌ی خود باوری و مبارزه با خودباختگی در برابر غرب و مجهز شدن به سلاح علم و تکنولوژی و مبارزه با جهل و خرافات.

ج: بیداری اسلامی برخلاف پندار عده‌ای، یک حرکت ساده و سطحی نیست که در کشورهای منطقه پدیدار گشته است، بلکه بیداری اسلامی؛ خیزشی است همگانی، که ریشه در باور و عواطف ملت‌های مسلمان دارد؛ اثر چنین حرکت عمیق و ریشه‌دار است که این چنین حاکمان ستم‌گر را ذلیل و خوار نموده و ساختارهای سیاسی حکومت‌های خودکامه و مستبد منطقه را یکی پس از دیگری ویران و برای همیشه به زباله‌دان تاریخ افکنده است، آری در شکل‌گیری بیداری اسلامی مؤلفه‌های گوناگونی دخیل است؛

از این‌رو تحلیل بیداری اسلامی در کشورهای منطقه که موج آن رو به گسترش است، بدون در نظر داشت عناصر سازنده‌ی آن، عقیم و فاقد پشتوانه‌ی علمی است. مهم‌ترین عناصر بیداری اسلامی عبارتند از:

1. اعتقاد به فاصله داشتن جامعه‌ی اسلامی از وضعیت مطلوب و درخور امت اسلامی.
2. اعتقاد به ضرورت بازگشت به قرآن و سنت به عنوان مبنای نو برای زندگی در دنیای جدید.
3. اعتقاد به ضرورت بازخوانی و بازفهمی متون دینی در جهت پاسخ‌گویی به نیازهای زمانه و رسیدن به راه حل دینی و ایجاد تعادل بین سنت و مدرنیته.
4. اعتقاد به ناکارآمدی دست‌آوردهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مدرنیته، در حل مشکلات انسان معاصر و شکست ایدئولوژی‌های وارداتی.

5. تلاش خستگی‌ناپذیر و بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های نهفته در جامعه‌ی اسلامی، جهت تحقق بخشیدن به اهداف والای انسانی.

د: در شرایط حاضر نقش علما و نخبگان حوزه‌های علمیه در بیداری اسلامی بسیار مهم است؛ علمای سلف ما در عصر خودشان از ابزارهای اطلاع‌رسانی مناسبی برخوردار نبودند، تنها راه انتقال معارف اسلامی به دیگران در گذشته، به سخنرانی حضوری و نگارش کتاب و رساله منحصر می‌شد، اما امروزه با وجود وسایل ارتباطی مدرن و ابزارهای اطلاع‌رسانی پیشرفته، جهان به دهکده‌ی کوچکی تبدیل گشته که با صرف حد اقل زمان و کم‌ترین هزینه، ارتباط از این سوی جهان به آن سوی دیگر، ممکن شده است، در چنین شرایطی رسالت روحانیت نسبت به گذشته بسی سنگین‌تر شده است و عدم انتقال معارف با در اختیار داشتن وسایل ارتباطی جدید خسارتی است جبران‌ناپذیر.

ه: سخن جامعه با توجه به اهمیت بیداری اسلامی و نقش بی‌بدیل آن در پیشرفت و تعالی امت اسلامی، برآن شد 70 درصد از مقالات دومین شماره‌ی خویش را به این مهم اختصاص دهد، هرچند معتقد است پرداختن به مقوله‌ی مهم بیداری اسلامی و تجزیه و تحلیل ابعاد مختلف آن، در یک شماره میسر نیست، اما تلاش شده در حد امکان برخی از مهم‌ترین مباحث مربوط به بیداری اسلامی را در این شماره طرح نماید.

و: در پایان، سخن جامعه، هم‌دلی و هم‌کاری همه‌ی عزیزان را ارج نهاده و از خداوند کریم برای آنان توفیق مسئلت دارد. به ویژه از اندیشوران و صاحب نظرانی که از طریق مکاتبه نظرات ارزشمند خودشان را به دفتر مجله ارسال نموده‌اند تقدیر و تشکر می‌نماید و امید است همواره شاهد حضور شما و میهمان اندیشه‌های بلند شما باشیم.

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین